

**“TURONBANK” ATB TIZIMIDA
KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH VA
MANFAATLAR TO‘QNASHUVINI OLDINI OLISH
BO‘YICHA QO‘LLANMA**

Qo'llanmaning huquqiy asoslari

“Turonbank” ATB tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha qo'llanma quyidagi huquqiy-me'yoriy hujjatlarga asoslanadi:

- O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni (2017-yil 3-yanvar, O'RQ-419-son)
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni (2019-yil 27-may, PF-5729-son)
- O'zbekiston Respublikasining "Bank siri to'g'risida"gi Qonuni
- O'zbekiston Respublikasining "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi Qonuni
- O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining me'yoriy hujjatlari

Shuningdek, qo'llanma xalqaro standartlar va tamoyillarga muvofiq ishlab chiqilgan:

- BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi
- Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkilotining (OECD) korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha tavsiyalari
- ISO 37001 "Korrupsiyaga qarshi kurashish menejmenti tizimlari" xalqaro standarti
- FATF (Moliyaviy choralar bo'yicha ishchi guruh)ning tavsiyalari
- Bazel qo'mitasining bank nazorati bo'yicha tavsiyalari

“Turonbank” ATB ushbu me'yoriy hujjatlar asosida o'zining ichki siyosatlari va tartiblarini ishlab chiqqan. Bular jumlasiga "Turonbank ATB tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati", "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risidagi nizom", "Odob-axloq qoidalari" va boshqa ichki me'yoriy hujjatlar kiradi.

Bank o'z faoliyatida O'zbekiston Respublikasi tomonidan ratifikatsiya qilingan xalqaro shartnomalar va bitimlar, xalqaro moliya institutlari talablari va tavsiyalarini, shuningdek Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkiloti (OECD) hamda korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha boshqa xalqaro tashkilotlarning eng yaxshi amaliyotlarini hisobga oladi.

Ushbu huquqiy asos “Turonbank” ATB korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini samarali tashkil etish va amalga oshirish uchun zarur huquqiy va me'yoriy bazani ta'minlaydi. Bank rahbariyati va xodimlari ushbu me'yoriy hujjatlar bilan tanish bo'lishlari va o'z faoliyatlarida ularga qat'iy rioya qilishlari talab etiladi.

“Turonbank” ATB tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati

“Turonbank” ATB tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati bankning korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi yondashuvini, tamoyillarini va majburiyatlarini belgilovchi fundamental hujjat hisoblanadi. Ushbu siyosat bankning barcha tarkibiy bo'linmalari, bank xizmatlari markazi va bank xizmatlari ofislari uchun majburiy hisoblanadi va quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi:

Qonuniylik tamoyili

Bank o'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va xalqaro huquq normalari doirasida amalga oshiradi, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha barcha qonuniy talablarga qat'iy rioya qiladi.

Nol tolerantlik tamoyili

Bank korrupsiyaning har qanday ko'rinishlariga, jumladan pora olish/berish, tijorat poraxo'rliqi, manfaatlar to'qnashuvi, nepotizm va favoritizmga nol tolerantlik siyosatini qo'llaydi. Korrupsion harakatlar bank ichida ham, kontragentlar va davlat organlari bilan munosabatlarda ham qat'iyan man etiladi.

Shaffoflik va ochiqlik tamoyili

Bank o'z faoliyatida ochiqlik va shaffoflikni ta'minlaydi, moliyaviy operatsiyalar va qarorlar qabul qilish jarayonlari bo'yicha kerakli axborotni oshkor etadi, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha o'z siyosati va choralarini manfaatdor tomonlarga yetkazadi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi bankning ichki nazorat tizimining ajralmas qismi hisoblanadi va quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- Korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash va baholash metodologiyasini ishlab chiqish va joriy etish
- Manfaatlar to'qnashuvini oldini olish va tartibga solish mexanizmlarini joriy etish
- Bank xodimlari, mijozlari va kontragentlari o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha axborot-tushuntirish ishlarini olib borish
- Korrupsiyaga oid qoidabuzarliklarni aniqlash, to'xtatish va tergov qilish mexanizmlarini yaratish
- Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining samaradorligini monitoring qilish va uning natijalariga ko'ra tizimni doimiy takomillashtirish

Bank rahbariyati korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining samarali ishlashini ta'minlash uchun to'liq javobgar bo'lib, o'z mas'uliyatini tan oladi va zaruriy resurslarni ajratadi. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha mas'ul tuzilma sifatida bankda Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasi tuzilgan bo'lib, u bevosita bank Kuzatuv kengashiga hisobot beradi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati muntazam ravishda qayta ko'rib chiqiladi va qonunchilik talablari hamda bank faoliyatidagi o'zgarishlarga muvofiq yangilanadi. Siyosatning buzilishi intizomiy javobgarlikka, shu jumladan mehnat shartnomasi bekor qilinishiga olib kelishi mumkin.

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha asosiy tushunchalar va atamalar

Korrupsiya

Shaxsning o'z mansab yoki xizmat mavqeidan shaxsiy manfaatlarini yoxud o'zga shaxslarning manfaatlarini ko'zlab moddiy yoki nomoddiy naf olish maqsadida qonunga xilof ravishda foydalanishi, xuddi shuningdek bunday nafni qonunga xilof ravishda taqdim etish.

Pora

Mansabdor shaxsga beruvchi uchun ham, mansabdor shaxs uchun ham ma'lum bir harakatlarni sodir etishi yoki sodir etmasligi evaziga berilgan pul mablag'lari, qimmatbaho qog'ozlar, boshqa mol-mulk yoki mulkiy xarakterdagi xizmatlar.

Manfaatlar to'qnashuvi

Bank xodimining shaxsiy manfaatlari (bevosita yoki bilvosita) uning xizmat vazifalarini xolisona va ob'ektiv bajarishiga ta'sir ko'rsatadigan yoki ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan va shaxsiy manfaatlar bilan bankning manfaatlari o'rtasida ziddiyat yuzaga keladigan holat.

Korrupsiyaga qarshi kurashish va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha ishlarni samarali tashkil etish uchun quyidagi asosiy tushunchalarni ham aniq tushunish muhimdir:

Komplaens nazorat	Bank faoliyatining ichki va tashqi me'yoriy hujjatlar, shuningdek etik normalariga muvofiqligini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar majmui
Korrupsion harakat	Pora olish/berish, tijorat poraxo'rliqi, ta'magirlik, shaxsiy manfaatlar uchun noto'g'ri foydalanish, firibgarlik va boshqa shu kabi qonunga xilof xatti-harakatlar
Korrupsion xavf-xatar	Bank xodimlari yoki uchinchi shaxslar tomonidan bank nomidan yoki uning manfaatlarini ko'zlab korrupsion harakatlar sodir etilishi ehtimoli
Qonunchilikka muvofiqlik	Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qonunchilik va xalqaro huquq talablariga rioya qilish
Shaxsly manfaat	Bank xodimining o'zi, olla a'zolari yoki boshqa yaqin shaxslar uchun moddiy yoki nomoddiy daromad, foyda yoki boshqa imtiyozlar olish imkoniyati
Korrupsiyaga oid qoidabuzarlik	Korrupsiya alomatlariga ega bo'lgan, bank siyosati yoki qonunchilik talablarini buzadigan xatti-harakat
Oshkoralik	Bank xodimlari tomonidan potensial manfaatlar to'qnashuvi va korrupsion xavf-xatarlar to'g'risida o'z vaqtida ma'lumot berish
Xavf-xatarlarni baholash	Korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash, tahlil qilish va ularning bank faoliyatiga ta'sirini baholash

Manfaatlar to'qnashuvini oldini olish mexanizmlari

Manfaatlar to'qnashuvi - bu bank xodimining shaxsiy manfaatlari uning lavozim majburiyatlarini xolisona bajarishiga ta'sir qiladigan yoki ta'sir qilishi mumkin bo'lgan vaziyatdir. Bunday to'qnashuvlar korrupsion xavf-xatarlarni keltirib chiqarishi mumkin, shuning uchun ularni vaqtida aniqlash va samarali boshqarish muhimdir.

Manfaatlar to'qnashuvini aniqlash

Bank xodimlari o'z faoliyatida real yoki potensial manfaatlar to'qnashuvini keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan vaziyatlarni aniqlashlari lozim. Bu qarindoshlar bilan ishlash, mijozlar yoki kontragentlar bilan shaxsiy yaqin munosabatlar, moliyaviy manfaatdorlik va boshqalar bo'lishi mumkin.

Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish

Bank xodimlari mavjud yoki potensial manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida o'z rahbarlariga va Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasiga o'z vaqtida xabar berishlari shart. Bunday ma'lumotlarni oshkor qilish maxsus deklaratsiya shakllarini to'ldirish orqali amalga oshiriladi.

Manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish

Aniqlangan manfaatlar to'qnashuvi holatlari bank manfaatlarini ustun qo'yish tamoyiliga asosan hal qilinadi. Buning uchun to'qnashuvni boshqarishning turli usullari qo'llaniladi: xodimni qarorlar qabul qilish jarayonidan chetlashtirish, vazifalarni qayta taqsimlash, xodimning o'zini o'zi rad etishi va b.

Manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish uchun bank quyidagi mexanizmlarni qo'llaydi:

1. **Vazifalarni taqsimlash va tekshiruvlar tizimi.** Bank tuzilmalari va xodimlari o'rtasida vakolatlarni taqsimlash va qarorlar qabul qilish jarayonida kollegial qaror qabul qilish orqali amalga oshiriladi.
2. **Avtomatlashtirish va standartlashtirish.** Bank xizmatlarini ko'rsatish tartiblarini standartlashtirish va avtomatlashtirish orqali shaxsiy manfaatlariga asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatini kamaytirish.
3. **Mutaxassislarni rotatsiya qilish.** Yuqori korrupsion xavf-xatarli lavozimlarda muhim qarorlar qabul qiluvchi shaxslarni davriy rotatsiya qilish.
4. **Manfaatlar to'qnashuvi reestri.** Aniqlangan manfaatlar to'qnashuvi holatlarini hisobga olish va monitoring qilish uchun maxsus reestr yuritish.
5. **Maslahat berish tizimi.** Xodimlarga manfaatlar to'qnashuvi masalalari bo'yicha maslahat berish uchun maxsus aloqa kanallari va maslahat berish tartibi.

Bankda manfaatlar to'qnashuvini oldini olish mexanizmlari tizimli ravishda takomillashtiriladi va korrupsion xavf-xatarlarni kamaytirish strategiyasining muhim qismi hisoblanadi. Har bir xodim manfaatlar to'qnashuvini aniqlash va oldini olish bo'yicha o'z javobgarligini tushunishi va kundalik faoliyatida ushbu tamoyillarni qo'llashi muhimdir.

Bank xodimlarining korrupsiyaga qarshi kurashishdagi majburiyatlari

Qonunchilik va siyosatlarni bilish

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha barcha qonun va me'yoriy hujjatlar, shuningdek, bankning ichki siyosatlarini o'rganish va tushunish

Qoidabuzarliklar haqida xabar berish

Korrupsiyaga oid harakatlar yoki shubhalar to'g'risida darhol ma'lum qilish

Halol va shaffof ishlash

Barcha bank operatsiyalarini qonuniy va shaffof tarzda amalga oshirish

“Turonbank” ATBning har bir xodimi, lavozimi va ish stajidan qat'i nazar, korrupsiyaga qarshi kurashishda o'z rolini anglashi va quyidagi asosiy majburiyatlarni bajarishi lozim:

1. **Shaxsiy namuna ko'rsatish.** Bank xodimlari o'z xatti-harakatlari bilan korrupsiyaga nisbatan muvofiq munosabatni namoyish etishlari, yuqori axloqiy standartlarga rioya qilishlari va korrupsiyaga qarshi kurashish madaniyatini rivojlantirishga hissa qo'shishlari lozim.
2. **Manfaatlar to'qnashuvini oshkor qilish.** Xodimlar o'zlarining real yoki potensial manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida o'z vaqtida va to'liq ma'lumot berishlari, shuningdek, bunday to'qnashuvlarni tartibga solish bo'yicha bank tomonidan belgilangan chora-tadbirlarga rioya qilishlari kerak.
3. **Sovg'alar va mehmondostlik belgilarini tartibga solish.** Xodimlar bankning sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondostligi to'g'risidagi siyosatiga qat'iy rioya qilishlari, shubhali sovg'alar va takliflarni rad etishlari va ular haqida xabar berishlari shart.
4. **Kontragentlar tekshiruvi.** Xodimlar bank kontragentlarini tanlash va ular bilan ishlashda belgilangan tartib-qoidalarga rioya qilishlari, ularning ishonchliligi va halolligini tekshirish bo'yicha zarur choralarni ko'rishlari lozim.
5. **Ma'lumotlarning maxfiyligini saqlash.** Xodimlar bank siri, mijozlar va kontragentlar to'g'risidagi ma'lumotlarning maxfiyligini ta'minlashlari, ulardan shaxsiy manfaatlar uchun foydalanmasliklari kerak.
6. **Qoidabuzarliklar haqida xabar berish.** Xodimlar korrupsiyaga oid har qanday shubhali holatlar to'g'risida Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasiga maxsus aloqa kanallari orqali ma'lum qilishlari lozim.
7. **O'qishdan o'tish.** Xodimlar korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha majburiy o'quv kurslarida ishtirok etishlari, o'z bilimlarini muntazam yangilashlari va amalda qo'llashlari zarur.

Korrupsiyaga qarshi kurashish talablarini bajarmaslik, korrupsion xatti-harakatlar sodir etish yoki bunday harakatlarga ko'maklashish bank xodimlarining intizomiy javobgarligiga, shu jumladan mehnat shartnomasi bekor qilinishiga, shuningdek, qonun hujjatlarida nazarda tutilgan ma'muriy va jinoiy javobgarlikka tortilishiga sabab bo'lishi mumkin.

Bank rahbariyati o'z navbatida, xodimlarning korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha majburiyatlarini bajarishlari uchun zarur sharoitlarni yaratish, ularni o'qitish va ma'lumot berish, shuningdek, ularning huquqlarini himoya qilish majburiyatini oladi.

Bank rahbariyatining korrupsiyaga qarshi kurashishdagi mas'uliyati

“Turonbank” ATB rahbariyati korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining samarali ishlashida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bank rahbarlarining bu boradagi mas'uliyati nafaqat korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha choralarni joriy etish, balki korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabat madaniyatini shakllantirish va ilgari surishdadir.

Liderlik va namuna ko'rsatish

Bank rahbarlari o'z xatti-harakatlari va qarorlari bilan korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni namoyon etib, barcha xodimlar uchun namuna bo'lishlari lozim. Bu "yuqoridan boshlab" ("tone at the top") tamoyilini amalga oshirishdir.

Strategik rahbarlik

Rahbariyat korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha bankning strategiyasi va siyosatini ishlab chiqish, tasdiqlash, ularning samarali amalga oshirilishini ta'minlash uchun mas'ul hisoblanadi.

Resurslarni ta'minlash

Rahbariyat korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini joriy etish va rivojlantirish uchun zarur moliyaviy, texnik va inson resurslarini ajratishi lozim.

Bank rahbariyatining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

1. **Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha siyosatlarni tasdiqlash va nazorat qilish.** Rahbariyat bankning korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha siyosatlarini, tartiblarini va boshqa me'yoriy hujjatlarini tasdiqlaydi, ularning qonunchilik talablariga muvofiqligini va amaliyotda samarali qo'llanilishini ta'minlaydi.
2. **Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha mas'ul tuzilmalarni tashkil etish.** Rahbariyat Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasi yoki boshqa maxsus tuzilmalarni tashkil etadi, ularning maqomi, vakolatlari va mustaqilligini ta'minlaydi.
3. **Korrupsion xavf-xatarlarni boshqarish.** Rahbariyat korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash, baholash va minimallashtirishga qaratilgan tadbirlarni tasdiqlaydi va ularning samaradorligini monitoring qiladi.
4. **Korrupsiyaga qarshi kurashish madaniyatini shakllantirish.** Rahbariyat bank ichida korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni targ'ib qiladi, xodimlarni bu borada o'qitish va motivatsiya qilish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.
5. **Korrupsiyaga qarshi kurashish monitoringini tashkil etish.** Rahbariyat korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining samaradorligini muntazam ravishda baholash, kamchilik va muammolarni aniqlash hamda tizimni doimiy takomillashtirish uchun monitoring o'tkazilishini ta'minlaydi.
6. **Hisobotlarni ko'rib chiqish va ulardan kelib chiqib, qarorlar qabul qilish.** Rahbariyat korrupsiyaga qarshi kurashish borasidagi hisobotlarni muntazam ravishda ko'rib chiqadi va ularning asosida tegishli qarorlar qabul qiladi.
7. **Korrupsion harakatlarga nisbatan choralarni ko'rish.** Rahbariyat aniqlangan korrupsion holatlar bo'yicha tegishli choralarni ko'radi, shu jumladan javobgar shaxslarni aniqlash va javobgarlikka tortish, shuningdek, tizimli kamchiliklarni bartaraf etish choralarni ko'radi.

Bankda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining samaradorligi ko'p jihatdan rahbariyatning bu boradagi qat'iyati, shaffof va halol boshqaruv tamoyillariga sodiqligi hamda korrupsiyaga murosasiz munosabatini amalda namoyon etishiga bog'liq. Bank rahbariyati o'z faoliyati bilan xodimlarga namuna ko'rsatib, korrupsiyaga qarshi kurashishning samarali madaniyatini shakllantirishga hissa qo'shadi.

Korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash va baholash usullari

Korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash va baholash jarayoni quyidagi asosiy bosqichlardan iborat:

Xavf-xatarlarni aniqlash

Bu bosqichda bank faoliyatining barcha yo'nalishlari va biznes-jarayonlari tahlil qilinadi, korrupsion xavf-xatarlarga moyil bo'lgan sohalar aniqlanadi.

Xavf-xatarlarni aniqlash uchun quyidagi usullar qo'llaniladi:

- Bankdagi mavjud biznes-jarayonlarni tizimli tahlil qilish
- Xodimlar va rahbarlar bilan suhbatlar va so'rovlar o'tkazish
- Oldingi tekshiruvlar va taftishlar natijalarini o'rganish
- Mijozlar va kontragentlar bilan o'zaro munosabatlarni tahlil qilish
- Tarmoq va geografik xususiyatlarni hisobga olish

Xavf-xatarlarni baholash

Aniqlangan korrupsion xavf-xatarlar ularning ehtimolligi va potensial ta'sir darajasi asosida baholanadi. Baholash uchun miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari qo'llaniladi:

- Ehtimollik darajasi (past, o'rta, yuqori)
- Ta'sir darajasi (moliyaviy, huquqiy, obro'ga ta'sir)
- Mavjud nazorat choralarining samaradorligi
- Xavf-xatarning umumiy ahamiyati

Xavf-xatarlar xaritasini tuzish

Baholash natijalariga ko'ra, bank korrupsion xavf-xatarlar xaritasini tuzadi. Bu xarita xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha choralarini belgilash uchun asos bo'ladi:

- Yuqori darajadagi xavf-xatarlar
- O'rta darajadagi xavf-xatarlar
- Past darajadagi xavf-xatarlar

Nazorat choralarini ishlab chiqish

Har bir aniqlangan korrupsion xavf-xatar uchun nazorat choralarini ishlab chiqiladi. Bu choralar xavf-xatarning darajasi va xususiyatiga qarab belgilanadi:

- Preventiv choralar (oldini olishga qaratilgan)
- Detektiv choralar (aniqlashga qaratilgan)
- Reaktiv choralar (javob choralariga qaratilgan)
- Jarayonlarni avtomatlashtirish

"Turonbank" ATBda korrupsiyaga qarshi ichki nazorat tizimlari

Ichki me'yoriy hujjatlar

Bankning korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha siyosati, tartib, nizom va qoidalari

Monitoring va tekshiruv

Korrupsiyaga qarshi kurashish mexanizmlarining samaradorligini baholash va takomillashtirish

Tashkiliy bo'linmalar

Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasi va boshqa mas'ul bo'linmalar

Nazorat jarayonlari

Bank operatsiyalari va qarorlar qabul qilish jarayonlarining shaffofligi va nazoratini ta'minlash

Korrupsiyaga oid holatlarga duch kelganda xodimlarning harakatlari

“Turonbank” ATB har bir xodimidan korrupsiyaga oid holatlarga duch kelganda to'g'ri va qat'iy harakat qilishni talab qiladi. Korrupsion hodisalar to'g'ridan-to'g'ri yoki bevosita taklif, iltimos, bosim o'tkazish yoki boshqa shaklda bo'lishi mumkin. Xodimlar bunday vaziyatlarda qanday harakat qilishni oldindan bilishlari muhimdir.

Korrupsion taklifni rad etish

Agar xodimga bevosita pora yoki boshqa noqonuniy imtiyoz taklif qilinsa, xodim quyidagi harakatlarni amalga oshirishi lozim:

- Taklifni qat'iy rad etish va bunday taklifning bank siyosati va qonunchilikka zid ekanligini tushuntirish
- Suhbatni imkon qadar tez yakunlash va vaziyatdan chiqib ketish
- Taklifni bergan shaxs bilan yolg'iz qolmaslikka harakat qilish
- Imkon bo'lsa, guvohlarni jalb qilish yoki suhbatni qayd qilish

Hodisa haqida ma'lumot berish

Har qanday korrupsion taklif yoki hodisa haqida xodim darhol quyidagi kanallarga ma'lumot berishi shart:

- O'zining bevosita rahbariga yozma ravishda xabar berish
- Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasiga qo'ng'iroq qilish yoki elektron xat yuborish
- Bankning maxsus ishonch telefoni orqali anonim tarzda ma'lumot berish
- Bankning korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha mas'ul xodimiga murojaat qilish

Hodisani hujjatlashtirish

Hodisa yuz bergandan so'ng, xodim quyidagi ma'lumotlarni imkon qadar aniq va to'liq qayd etishi kerak:

- Hodisa yuz bergan sana, vaqt va joy
- Ishtirok etgan shaxslar (F.I.SH., lavozimi, tashkiloti)
- Taklifning aniq mazmuni va sharti
- Taklifni rad etish jarayoni
- Guvohlar (agar mavjud bo'lsa)
- Boshqa tegishli ma'lumotlar va holatlar

Tekshiruv jarayonida ishtirok etish

Xodim korrupsion hodisa bo'yicha o'tkaziladigan ichki tekshiruvda faol ishtirok etishi lozim:

- Tekshiruv jarayonida to'g'ri va to'liq ma'lumot berish
- Tekshiruv bilan bog'liq barcha hujjatlarni va materiallarni taqdim etish
- Tekshiruv guruhining so'rovlariga o'z vaqtida javob berish
- Tekshiruv natijalariga ta'sir o'tkazishga urinmaslik

“Turonbank” ATB korrupsiyaga oid hodisalar haqida xabar bergan xodimlarning huquqlarini himoya qilishga alohida e'tibor qaratadi. Bunda quyidagi tamoyillarga amal qilinadi:

- **Maxfiylik tamoyili.** Korrupsion hodisa haqida ma'lumot bergan xodimning shaxsi maxfiy saqlanadi va faqat tekshiruv uchun zarur bo'lgan holatlardagina oshkor etiladi.
- **Ta'qibdan himoya qilish.** Bank xodimga nisbatan uning korrupsion hodisa haqida ma'lumot bergani uchun har qanday ta'qib, kamsitish yoki noqonuniy jazolashni qat'iy man etadi.
- **Haqqoniy xabar berish tamoyili.** Xodimlar faqat haqiqiy va asosli ma'lumotlarni taqdim etishlari lozim. Ataylab yolg'on ma'lumot berish intizomiy javobgarlikka olib kelishi mumkin.

Korrupsiyaga oid hodisalarga to'g'ri munosabat bildirish – bu har bir xodimning nafaqat korrupsiyaga qarshi kurashishdagi muhim roli, balki bankning ishonchli va halol faoliyatiga qo'shgan shaxsiy hissasidir. Ushbu qoidalarga rioya qilish bank tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish madaniyatini mustahkamlashga va korrupsion xavf-xatarlarni samarali kamaytirishga yordam beradi.

Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish tartibi

Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish – Turonbank ATB korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining muhim elementi hisoblanadi. Bu jarayon xodimlarning shaxsiy manfaatlari bank manfaatlariga zid kelishi mumkin bo'lgan holatlarni aniqlash va tartibga solish imkonini beradi.

Deklaratsiya qilish vaqti va holatlari

Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

- Ishga qabul qilinish paytida - barcha yangi xodimlar
- Lavozimni o'zgartirish paytida - yangi lavozimga o'tkazilayotgan xodimlar
- Har yili - yuqori korrupsion xavf-xatarga ega lavozimlardagi xodimlar
- Manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelganda yoki uning ehtimoli paydo bo'lganda - barcha xodimlar

Deklaratsiyalash jarayoni

Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Xodim maxsus deklaratsiya shaklini to'ldiradi (qog'oz yoki elektron ko'rinishda)
2. To'ldirilgan deklaratsiya Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasiga taqdim etiladi
3. Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasi deklaratsiyani ko'rib chiqadi va tekshiradi
4. Aniqlangan manfaatlar to'qnashuvi holatlari reestriga kiritiladi
5. Manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi

Deklaratsiyada ko'rsatiladigan ma'lumotlar

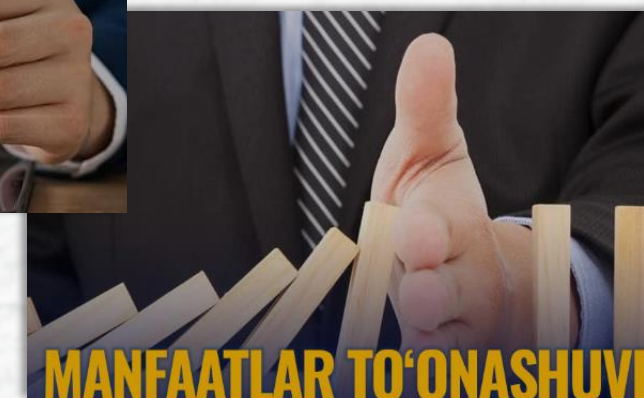
Manfaatlar to'qnashuvi deklaratsiyasida quyidagi ma'lumotlar ko'rsatilishi lozim:

- Xodimning bank mijozlari, kontragentlari, raqobatchilari bilan aloqalari
- Bankning kontragentlari, mijozlari yoki raqobatchilari korxonalarida aksiyalar/ulushlar mavjudligi
- Xodimning oila a'zolari yoki yaqin qarindoshlari ishlayotgan tashkilotlar
- Xodimning ikkinchi ish joyi yoki tadbirkorlik faoliyati
- Bank bilan biznes munosabatlariga ega bo'lgan tashkilotlardagi rahbarlik lavozimlari
- Bankning qaror qabul qilish jarayonlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan boshqa shaxsiy manfaatlar

Manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish

Aniqlangan manfaatlar to'qnashuvi quyidagi usullar bilan tartibga solinadi:

- Xodimni qaror qabul qilish jarayonidan chetlashtirish
- Vazifalarni qayta taqsimlash
- Xodimning o'zini o'zi rad etishi
- Nazoratni kuchaytirish
- Manfaatlar to'qnashuviga sabab bo'layotgan aksiyalar/ulushlarni sotish yoki ishonchli boshqaruvga berish
- Qo'shimcha ishdan yoki tadbirkorlik faoliyatidan voz kechish

Sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi masalalari

Sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi masalalari korrupsiyaga qarshi kurashishning muhim yo'nalishi hisoblanadi, chunki ular korrupsion xavf-xatarlar manbayi bo'lishi mumkin. “Turonbank” ATBda sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi bo'yicha aniq qoidalarini belgilagan bo'lib, ular barcha xodimlar uchun majburiydir.

Sovg'alar siyosatining asosiy tamoyillari

“Turonbank” ATB sovg'alar siyosati quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi:

- Ochiqliq va shaffoflik - barcha sovg'alar va mehmondo'stlik belgilari to'g'risida ochiq ma'lumot berish
- Maqsadga muvofiqlik - sovg'alar va mehmondo'stlik belgilari biznes maqsadlariga xizmat qilishi
- Qimmat bo'lmasligi - sovg'alarining qiymati belgilangan chegaradan oshmasligi
- Muntazam bo'lmasligi - sovg'alar va mehmondo'stlik belgilari muntazam taqdim etilmasligi
- Har qanday javob xizmati ko'rsatishni talab qilmasligi

Sovg'alar va mehmondo'stlik bilan bog'liq cheklovlar

Bankda quyidagi sovg'alar va mehmondo'stlik belgilari qat'iyon man etiladi:

- Naqd pul yoki uning ekvivalentlari (bank kartalari, sertifikatlar va b.)
- Qimmatbaho metallar, toshlar yoki zargarlik buyumlari
- Qimmatbaho soatlar, brend buyumlar va boshqa qimmatbaho aksessuarlar
- Turar-joy xarid qilish yoki ijaraga olish bilan bog'liq xarajatlarni to'lash
- Dam olish, sayohat va ko'ngilochar tadbirlar bilan bog'liq xarajatlarni to'lash
- Shartlar bilan bog'langan sovg'alar (biror-bir qaror yoki harakatni amalga oshirish sharti bilan)

Sovg'alarni qabul qilish

- Sovg'a qabul qilishdan oldin, uning bank siyosati va qonunchilikka muvofiqlini baholash
- Agar sovg'a belgilangan chegaradan oshsa yoki shubhali bo'lsa, uni rad etish
- Qabul qilingan sovg'alar to'g'risida maxsus shaklda ma'lumot berish
- Sovg'a taqdim etuvchi shaxs yoki tashkilot bilan bog'liq qarorlar qabul qilishda ishtirok etmaslik

Sovg'alarni taqdim etish

- Faqat bankning amaldagi tartibiga muvofiq sovg'alar taqdim etish
- Sovg'a taqdim etishdan oldin Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasidan maslahat olish
- Sovg'a taqdim etishni maxsus shaklda ro'yxatga olish
- Sovg'a qabul qiluvchi tashkilotning ichki siyosati va cheklovlarini hisobga olish

Sovg'alar reestri

- Bank barcha qabul qilingan va taqdim etilgan sovg'alarni maxsus reestrda ro'yxatga oladi
- Reestr Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasi tomonidan yuritiladi
- Reestrda sovg'a to'g'risida barcha tegishli ma'lumotlar kiritiladi
- Reestr ma'lumotlari muntazam ravishda tahlil qilinadi

“Turonbank” ATB sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi bo'yicha qoidalarga rioya qilishni qattiq nazorat qiladi. Bu qoidalarining buzilishi intizomiy javobgarlikka, shu jumladan mehnat shartnomasini bekor qilishga olib kelishi mumkin. Har bir xodim sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi masalalarida ehtiyotkor bo'lishi, shubhali hollarda Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasiga maslahat uchun murojaat qilishi lozim.

Moliyaviy operatsiyalar va shartnomalarni tuzishda shaffoflikni ta'minlash

Moliyaviy operatsiyalar va shartnomalarni tuzish jarayonlarida shaffoflikni ta'minlash - korrupsiyaga qarshi kurashishning muhim elementi hisoblanadi.

“Turonbank” ATB o'z faoliyatida shaffoflik va ochiqlik tamoyillariga amal qiladi, bu esa korrupsion xavf-xatarlarni sezilarli darajada kamaytiradi.

Moliyaviy operatsiyalarning shaffofligi

Bank barcha moliyaviy operatsiyalarni shaffof va tekshiriladigan tarzda amalga oshiradi. Bu har bir operatsiyaning maqsadini, asosini va ijrochisini aniq belgilash, shuningdek, operatsiyalar hujjatlashtirilishini ta'minlash orqali erishiladi.

Shartnomalar shaffofligi

Bank kontragentlar bilan tuzadigan barcha shartnomalar qonunchilik talablariga va bank ichki me'yoriy hujjatlariga muvofiq bo'lishi, shuningdek, shartnoma predmeti, narxi va shartlari aniq ko'rsatilishi lozim.

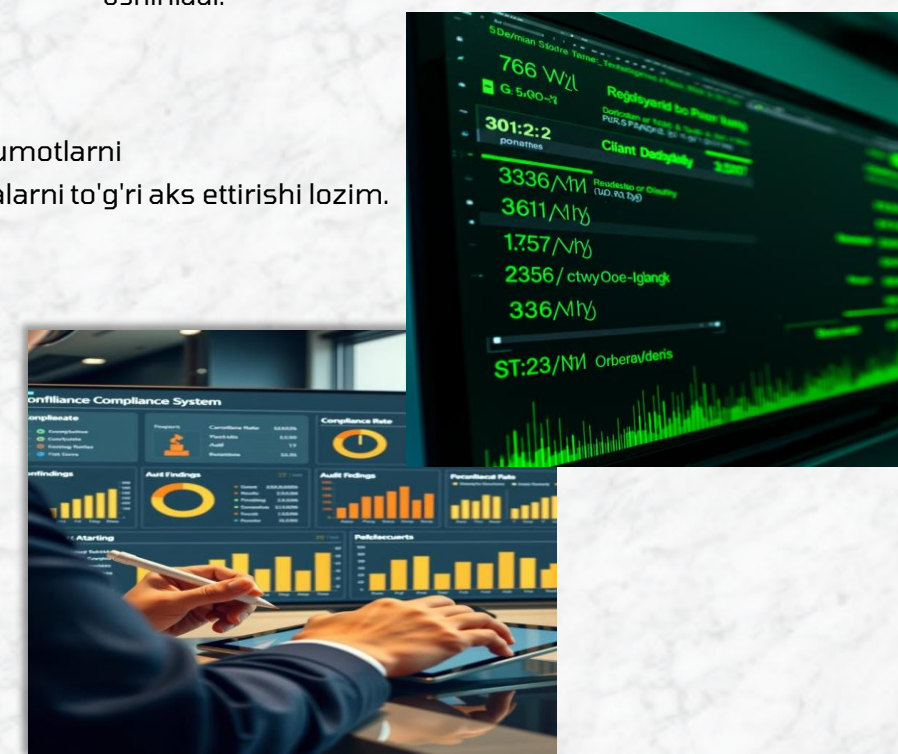

Nazorat va tekshiruvlar

Bank barcha moliyaviy operatsiyalar va shartnomalarni nazorat qilish va tekshirish mexanizmlarini joriy etadi. Bu ichki nazorat, tashqi audit va nazorat organlarining tekshiruvlari orqali amalga oshiriladi.

Moliyaviy operatsiyalar va shartnomalarni tuzishda shaffoflikni ta'minlash uchun quyidagi asosiy tamoyillar qo'llaniladi:

- 1. Moliyaviy operatsiyalarning hujjatlashtirilishini ta'minlash.** Har bir moliyaviy operatsiya to'g'ri va to'liq hujjatlashtirilishi, barcha zarur ma'lumotlarni o'z ichiga olishi va vakolatli shaxslar tomonidan tasdiqlangan bo'lishi kerak. Bankning buxgalteriya hisobi va hisobotlari barcha operatsiyalarni to'g'ri aks ettirishi lozim.
- 2. Xaridlar jarayonining shaffofligi.** Bank xaridlar jarayonini shaffof va adolatli tarzda tashkil etadi, shu jumladan:
  - Xaridlar bo'yicha tanlovlarni ochiq o'tkazish
  - Xarid qilish tartibi va mezonlarini aniq belgilash
  - Yetkazib beruvchilarni tanlashda halollik va xolislikni ta'minlash
  - Potensial manfaatlar to'qnashuvini oldini olish
  - Narxlarning bozor narxlariga muvofiqligini tekshirish
- 3. Shartnomalarni tuzish va tasdiqlash jarayonini avtomatlashtirish.** Bank shartnomalarni tuzish va tasdiqlash jarayonini avtomatlashtirish orqali shaffoflikni oshirishga harakat qiladi. Bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:
  - Shartnomalarni elektron tarzda ro'yxatga olish va saqlash
  - Shartnomalarni tasdiqlash uchun ko'p bosqichli elektron tizimni joriy etish
  - Shartnomalar shartlarini tahlil qilish uchun avtomatlashtirilgan vositalardan foydalanish

Ochiqlik va shaffoflik tamoyillarini qo'llash bank operatsiyalari va shartnomalarida korrupsion xavf-xatarlarni kamaytiradi, bank mijozlari va kontragentlarining ishonchini oshiradi, shuningdek bankning bozordagi obro'sini mustahkamlaydi. Har bir xodim o'z vakolatlari doirasida moliyaviy operatsiyalar va shartnomalarni tuzishda shaffoflikni ta'minlash uchun mas'ul hisoblanadi.

Kontragentlar bilan ishlashda korrupsiyaga qarshi choralar

Kontragentlar bilan ishlash bankning eng muhim va bir vaqtning o'zida korrupsion xavf-xatarlarga eng ko'p duch keladigan faoliyat yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. "Turonbank" ATB o'z kontragentlari-yetkazib beruvchilar, xizmat ko'rsatuvchilar, boshqa hamkorlar bilan ishlashda korrupsiyaga qarshi bir qator choralarni qo'llaydi.

Kontragentlarni tekshirish (due diligence)

Bank kontragentlarni tanlash va ular bilan shartnoma tuzishdan oldin ularni har tomonlama tekshiradi, shu jumladan:

- Yuridik tekshiruv - kompaniyaning huquqiy maqomi, ro'yxatdan o'tish hujjatlari, litsenziyalari va ruxsatnomalari
- Moliyaviy tekshiruv - moliyaviy barqarorligi, soliq to'lovlari, qarzdorligi
- Ishbilarmonlik obro'si - bozordagi tajribasi, ishi haqida mijozlar fikri, obro'siga ta'sir etuvchi omillar
- Korrupsion tarixni tekshirish - ilgari korrupsion jinoyatlarda ishtirok etganligi yoki shubhalari mavjudligi
- Benefitsiar egalarini aniqlash - kompaniyaning haqiqiy egalari kim ekanligi

To'lovlarni nazorat qilish

Bank kontragentlarga to'lovlarni amalga oshirishda qat'iy nazorat tizimini qo'llaydi:

- To'lovlarning shartnoma shartlariga muvofiqligini tekshirish
- To'lovlarni faqat shartnomada ko'rsatilgan hisob raqamlarga o'tkazish
- Katta miqdordagi to'lovlar uchun ko'p bosqichli tasdiqlash tizimi
- Offshor zonalaridagi hisob raqamlarga to'lovlarni cheklash
- Naqd pul bilan to'lovlarni minimallashtirish

Kontragentlarni o'qitish va ma'lumot berish

Bank o'z kontragentlariga korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha ma'lumot berish va o'qitish ishlarini olib boradi:

- Bankning korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati bilan tanishtirish
- Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi qonunchilik talablari haqida ma'lumot berish
- Korrupsion holatlar to'g'risida xabar berish kanallari bilan tanishtirish
- Korrupsiyaga qarshi kurashish seminarlarini o'tkazish

Shartnomaviy muhofaza

Bank barcha kontragentlar bilan tuziladigan shartnomalarga korrupsiyaga qarshi maxsus shartlarni kiritadi:

- Korrupsiyaga qarshi qonunchilikka rioya qilish majburiyati
- Korrupsion harakatlar sodir etgan taqdirda shartnomani bir tomonlama bekor qilish huquqi
- Kontragentning korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha ichki nazorat tizimiga ega bo'lish majburiyati
- Korrupsion qoidabuzarlik aniqlangan taqdirda zararni qoplash majburiyati
- Bankka tekshiruvlar o'tkazish huquqini berish

4

Doimiy monitoring

Bank kontragentlar bilan hamkorlikning butun davrida doimiy monitoring olib boradi:

- Shartnoma shartlarining bajarilishini nazorat qilish
- Narxlar va xizmatlar sifatining bozor standartlariga muvofiqligini tekshirish
- Kontragentning moliyaviy holatidagi o'zgarishlarni kuzatib borish
- Korrupsion xavf-xatarlarni doimiy baholash
- Kontragent to'g'risida ommaviy axborot vositalarida va boshqa manbalardagi ma'lumotlarni kuzatib borish

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha treninglar va ma'lumot berish

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha treninglar va ma'lumot berish faoliyati - Turonbank ATB korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining muhim elementi hisoblanadi. Bu ishlar bankning korrupsiyaga qarshi siyosati va tartiblarini tushunish va amaliyotda to'g'ri qo'llash uchun bank xodimlarining bilim va ko'nikmalarini oshirishga qaratilgan.

Trening va ma'lumot berish dasturining maqsadlari

- Xodimlarni korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qonunchilik va bank siyosati bilan tanishtirish
- Korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash va baholash ko'nikmalarini shakllantirish
- Korrupsion holatlarga duch kelganda to'g'ri harakat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish
- Manfaatlar to'qnashuvini aniqlash va tartibga solish bo'yicha bilimlarni oshirish
- Xodimlarning korrupsiyaga murosasiz munosabat madaniyatini shakllantirish
- Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha ichki nazorat tizimlarini tushunishni ta'minlash

Trening turlari va shakllari

- **Kirish treningi** - yangi ishga qabul qilingan xodimlar uchun korrupsiyaga qarshi kurashish asoslari bo'yicha majburiy o'quv kursi
- **Muntazam treninglar** - barcha xodimlar uchun kamida yilda bir marta o'tkaziladigan majburiy treninglar
- **Maxsus treninglar** - yuqori korrupsion xavf-xatarga ega lavozimlardagi xodimlar uchun chuqurlashtirilgan treninglar
- **Tematik seminarlar** - korrupsiyaga qarshi kurashishning alohida yo'nalishlari bo'yicha qo'shimcha seminarlar
- **Onlayn treninglar** - masofaviy ta'lim platformasi orqali o'tkaziladigan elektron kurslar
- **Amaliy mashg'ulotlar** - real vaziyatlar va misollar asosida o'tkaziladigan mashg'ulotlar

Trening dasturlari mazmuni

Asosiy tushunchalar va atamalar

- Korrupsiya tushunchasi va uning shakllari
- Pora va tijorat poraxo'rliqi
- Manfaatlar to'qnashuvi
- Korrupsion xavf-xatarlar
- Favoritizm va nepotizm

Qonunchilik asoslari

- O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi qonunchiligi
- Xalqaro korrupsiyaga qarshi konvensiyalar
- Javobgarlik turlari va miqdorlari
- Huquqni qo'llash amaliyoti va sud qarorlari

Bank siyosati va tartib-qoidalar

- Bank korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati
- Manfaatlar to'qnashuvini boshqarish tartibi
- Sovg'alar va mehmondo'stlik qoidalar
- Kontragentlarni tekshirish tartibi
- Xaridlar va shartnomalarni tuzish tartibi

Amaliy ko'nikmalar

- Korrupsion holatlarni aniqlash
- Korrupsion taklifni rad etish
- Korrupsion qoidabuzarliklar haqida xabar berish
- Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish
- Kontragentlarni tekshirish

Xabardorlikni oshirish chora-tadbirlari va kommunikatsiya strategiyasi

Xabardorlikni oshirish chora-tadbirlari va kommunikatsiya strategiyasi – “Turonbank” ATB korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Bu faoliyat bank xodimlari, mijozlari va boshqa manfaatdor tomonlarning korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha ma'lumotlilik darajasini oshirishga, shuningdek, korrupsiyaga murosasiz munosabat madaniyatini shakllantirishga qaratilgan.

Kommunikatsiya maqsadlari

Bankning korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha kommunikatsiya strategiyasi quyidagi asosiy maqsadlarni ko'zlaydi:

- Bank xodimlari, mijozlari va hamkorlarini korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha xabardor qilish
- Korrupsiyaning salbiy oqibatlari to'g'risidagi ma'lumotlarni tarqatish
- Korrupsiyaga qarshi kurashishda bank qo'llayotgan choralar to'g'risida ma'lumot berish
- Korrupsion holatlar to'g'risida xabar berish mexanizmlari haqida ma'lumot berish
- Korrupsiyaga murosasiz munosabatni shakllantirish va qo'llab-quvvatlash

Asosiy maqsadli auditoriyalar

Kommunikatsiya strategiyasi quyidagi asosiy auditoriyalarga yo'naltirilgan:

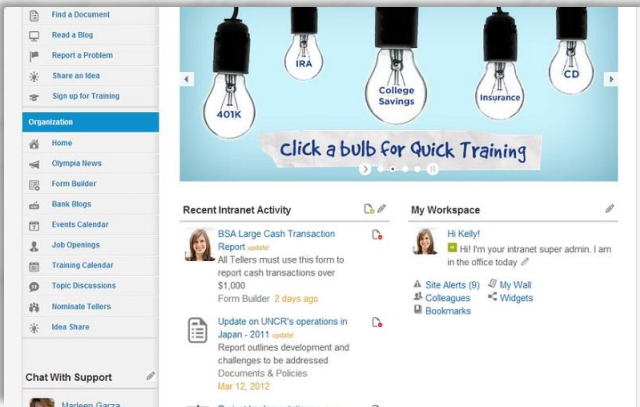
- Bank xodimlari - barcha darajadagi xodimlar, shu jumladan yuqori rahbariyat
- Bank mijozlari - jismoniy va yuridik shaxslar
- Biznes hamkorlar va kontragentlar - yetkazib beruvchilar, xizmat ko'rsatuvchilar, agentlar
- Davlat organlari va nazorat idoralari
- Ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik

Asosiy xabarlar

Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi asosiy xabarlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

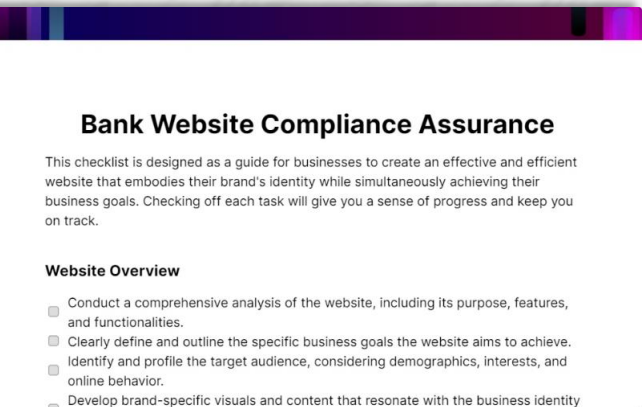
- “Turonbank” ATB korrupsiyaning har qanday ko'rinishlariga nisbatan nol tolerantlik siyosatini qo'llaydi
- Korrupsiya biznesni yuritish usuli emas, u bank va jamiyat uchun zararli
- Korrupsiyaga qarshi kurashish - har bir xodimning majburiyati
- Bank korrupsion harakatlarni aniqlash va ularga munosib javob berish uchun samarali mexanizmlarni joriy etgan
- Korrupsion holatlar to'g'risida xabar bergan shaxslar bank tomonidan himoya qilinadi

Kommunikatsiya kanallari va vositalari

Ichki kommunikatsiya kanallari

- Elektron pochta tarqatmalari
- Ichki axborot byulletenlari
- Yig'ilishlar va seminarlar

Tashqi kommunikatsiya kanallari

- Bank veb-sayti
- Ijtimoiy tarmoqlardagi rasmiy sahifalar
- Press-relizlar va OAV bilan ishlash

Kommunikatsiya materiallari

- Video materiallar va qisqa roliklar
- Broshyuralar va qo'llanmalar
- Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha bayonotlar

Korrupsiyaga qarshi kurashish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari

Korrupsiyaga qarshi kurashish mexanizmlarini doimiy takomillashtirish – “Turonbank” ATB korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Bank tashqi muhitdagi o'zgarishlar, qonunchilik talablari, xalqaro standartlar va monitoring natijalari asosida o'zining korrupsiyaga qarshi kurashish mexanizmlarini muntazam ravishda yangilab va takomillashtirib boradi.

Xavf-xatarlarni baholash tizimini takomillashtirish

Korrupsion xavf-xatarlarni aniqlash va baholash mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari:

- Korrupsion xavf-xatarlarni baholash metodologiyasini xalqaro standartlar asosida yangilash
- Xavf-xatarlarni baholash jarayonini avtomatlashtirish va zamonaviy IT vositalaridan foydalanish
- Yangi biznes-yo'nalishlar va operatsiyalarda korrupsion xavf-xatarlarni oldindan baholash tizimini joriy etish
- Tarmoq, mintaqaviy va global tendensiyalarni hisobga olgan holda xavf-xatarlarni kompleks baholash
- Ichki va tashqi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikda xavf-xatarlarni baholash jarayonini o'tkazish

Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash

Korrupsiyaga qarshi kurashishda zamonaviy texnologiyalarni keng qo'llash yo'nalishlari:

- Sun'iy intellekt va machine learning texnologiyalarini shubhali operatsiyalarni aniqlash uchun joriy etish
- Blokchain texnologiyasini operatsiyalar shaffofligini ta'minlash uchun qo'llash
- Big data texnologiyalarini turli ma'lumotlarni tahlil qilish va anomaliyalarni aniqlash uchun qo'llash
- Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha maxsus dasturiy ta'minotlardan foydalanish
- Raqamli aniqlash va tekshirish tizimlarini joriy etish (digital due diligence)

Jarayonlarni va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish

Bank jarayonlari va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari:

- Moliyaviy operatsiyalar nazoratini kuchaytirish va avtomatlashtirish
- Xaridlar va shartnomalarni tuzish jarayonlarini yanada shaffoflashtirilish
- Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiyalash va monitoring qilish tizimini takomillashtirish
- Kredit berish va investitsiya qarorlarini qabul qilish jarayonlarini takomillashtirish

Korrupsiyaga qarshi kurashish madaniyatini rivojlantirish

Bankning korrupsiyaga qarshi kurashish madaniyatini rivojlantirish yo'nalishlari:

- Rahbariyat va xodimlarning korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi bilimlarini oshirish
- Korrupsiyani oldindan aniqlash va oldini olish ko'nikmalarini rivojlantirish
- Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi xalqaro tajriba va eng yaxshi amaliyotlarni o'zlashtirish

Xulosa va tavsiyalar

“Turonbank” ATB tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha qo'llanmada keltirilgan ma'lumotlar va tavsiyalar samarali korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yaratish va qo'llab-quvvatlash uchun muhim asos hisoblanadi. Ushbu yakuniy bo'limda qo'llanmaning asosiy xulosalari va bank xodimlari uchun amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Asosiy xulosalar

- Korrupsiyaga qarshi kurashish - bankning strategik maqsadlariga erishish, obro'sini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun muhim omil hisoblanadi.
- Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi bank ichki nazorat tizimining ajralmas qismi bo'lib, u muntazam ravishda takomillashtirilishi lozim.
- Korrupsion xavf-xatarlarni samarali boshqarish uchun ularni o'z vaqtida aniqlash, baholash va tegishli choralarni ko'rish muhimdir.
- Manfaatlar to'qnashuvini oldini olish va tartibga solish korrupsiyaga qarshi kurashishning eng muhim mexanizmi hisoblanadi.
- Korrupsiyaga qarshi kurashishda bank rahbariyati va har bir xodimning o'z roli va mas'uliyati mavjud.
- Korrupsiyaga qarshi kurashish madaniyatini shakllantirish korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining samaradorligini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Bank xodimlari uchun amaliy tavsiyalar

Xavf-xatarlarni aniqlash

O'z ish faoliyatingizda potensial korrupsion xavf-xatarlarni aniqlang va ular haqida o'z rahbaringizga yoki Korrupsiyaga qarshi kurashish komplaens maxsus boshqarmasiga ma'lum qiling. Korrupsion xavf-xatarlar har qanday biznes-jarayonda yoki operatsiyada yuzaga kelishi mumkin.

Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish

Real yoki potensial manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida o'z vaqtida va to'liq ma'lumot bering. Manfaatlar to'qnashuvini deklaratsiya qilish siz uchun salbiy oqibatlarga olib kelmaydi, aksincha, sizni korrupsion vaziyatlardan himoya qiladi.

Sovg'alar va mehmondo'stlik belgilariga e'tiborli bo'lish

Sovg'alar va mehmondo'stlik belgilari bilan bog'liq bank siyosatiga qat'iy rioya qiling. Shubhali sovg'alarni rad eting va ular haqida tezda ma'lum qiling. Esda tuting - hatto kichik qiymatli sovg'alar ham korrupsion tavakkalchilikni keltirib chiqarishi mumkin.

Bank rahbariyati uchun tavsiyalar

- Korrupsiyaga qarshi kurashish masalalariga strategik yondashuvni qo'llash va bu sohadagi ishlarni doimiy nazorat qilish.
- Korrupsiyaga qarshi kurashish uchun zarur resurslarni ajratish va mas'ul tuzilmalarni qo'llab-quvvatlash.
- Shaxsiy namuna ko'rsatish va "yuqoridan boshlab" ("tone at the top") tamoyilini amalda qo'llash.
- Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi xalqaro tajriba va eng yaxshi amaliyotlarni o'rganish va joriy etish.
- Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha hisobotlarni muntazam ko'rib chiqish va ulardan kelib chiqib tegishli qarorlar qabul qilish.
- Korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha bank xodimlari bilan ochiq muloqotni ta'minlash.

